

gemeente
Oude IJsselstreek

2e Berap 2019

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Inleiding.....	5
Opgaven	6
-1. Meedoen aan onze samenleving.....	6
-2. Een leven lang leren.....	10
-3. Een bloeiende economie biedt kansen voor inwoners en bedrijven.....	12
-4. Over grenzen heen kijken.....	15
-5. Duurzaamheid geeft nieuwe energie.....	17
-6. Van buiten naar binnen werken.....	19
-7. Een visie op onze omgeving.....	21
-8. Flexibel wonen op maat.....	22
Programma 1: De gemeente waar het goed wonen is.....	24
Programma 2: Een leefbare gemeente.....	27
Programma 3: De werkende gemeente	29
Programma 4: De dienstverlenende gemeente	30
Programma 5: Bedrijfsvoering/ overhead	31
Onvoorzien.....	32
Financiële positie	33
Leningenportefeuille	36
Risico's en verwachtingen	37
Investerings	38
Begrotingswijziging	39

Inleiding

Hierbij bieden wij u de 2de bestuursrapportage over het jaar 2019 aan. De 2de berap geeft de stand van zaken van de doelen op dit moment weer. Daarnaast zijn de financiële ontwikkelingen (afwijkingen) inzichtelijk gemaakt. De ontwikkelingen worden in deze 2e berap als begrotingswijziging voorgesteld aan de raad. De ontwikkelingen die meerjarig van invloed zijn, worden tevens meegenomen in de programmabegroting 2020-2023.

De sterke fluctuaties in de Algemene Uitkering zorgen voor het negatieve resultaat in 2019. Zoals in de meicirculaire is aangegeven, is de Algemene Uitkering ruim € 1.3 mln. lager dan oorspronkelijk geraamd. Desondanks blijft het tekort beperkt. Dit komt door een aantal incidentele voordelen in onder andere de inkomsten uit bouwvergunningen, teruggave belastingdienst, dividenden en belastingopbrengsten (met name ozb).

De tekorten op het Sociaal Domein lopen terug van ruim € 5 mln. naar € 3.8 mln. Dit komt door de hogere uitkering van ruim € 1 mln. vanuit de Meicirculaire.

Tot slot is er nog een aantal risico's en verwachtingen benoemd, met name rond de gemeenschappelijke regelingen, die mogelijk nog effect hebben op het resultaat. Ook kunnen nieuwe ontwikkelingen nog leiden tot afwijkingen. De definitieve effecten worden in de jaarstukken 2019 verwerkt.

De prognose van het begrotingsresultaat voor 2019 ziet er als volgt uit:

Afwijkingen 2e berap (x 1.000)	2019
Totaal resultaat programmabegroting 2019 (voor reserves)	59
Incidentele ontwikkelingen	466
Structurele ontwikkelingen	-626
Prognose resultaat 2019	-101

Wij stellen u voor:

1. In te stemmen met de 2^e Bestuursrapportage 2019;
2. In te stemmen met de begrotingswijziging, zoals deze in de 2e berap is opgenomen.

Opgaven

-1. Meedoen aan onze samenleving

Waarom?

- *Er zijn inwoners die leven in een sociaal isolement. Het ontbreekt hen aan een sociaal netwerk door verschillende oorzaken waaronder een beperking, onvoldoende sociale vaardigheden of een taalbarrière.*
- *Mensen worden steeds ouder. De groep ouderen wordt steeds groter en zij wonen langer zelfstandig thuis. Hierdoor is meer (informele) hulp en ondersteuning thuis nodig en neemt ook het aantal crisissituaties toe.*
- *Het aantal jongeren dat gebruikmaakt van jeugdhulp neemt toe door een complexere samenleving en verbeterde signalering. Daarbij wordt de hulpverlening steeds complexer (en duurder).*
- *Inwoners met een uitkering verhogen hun eigenwaarde als zij ondersteund worden naar werk, waardoor meedoen wordt bevorderd.*
- *Huishoudens met een laag inkomen, vaak met schulden, kunnen minder meedoen. Dat wordt versterkt door schaamte en taboe.*
- *Inzetten op zelfredzaamheid, samenredzaamheid en preventie is noodzakelijk omdat we in toekomst meer met minder geld moeten doen. Het sociaal domein heeft per hulpvraag steeds minder geld beschikbaar.*
- *De regelingen voor zorg, ondersteuning of werkloosheid kunnen leiden tot afhankelijkheid en verdere sociale ongelijkheid. Door samenhang aan te brengen in de ondersteuning wordt hulp effectiever.*
- *Andere maatschappelijke partners zoals verenigingen en vrijwilligersorganisaties dragen voor een belangrijk deel bij aan het welzijn en meedoen van onze inwoners. Niet alle inwoners doen mee ondanks de inzet van onze maatschappelijke partners.*
- *Veel van onze inwoners lopen meer gezondheidsrisico dan anderen door hun leefstijl, leefomgeving, opleiding, (geen) werk, schuldenproblematiek, etc.*

Samen aan de slag met meedoen

- *Verdere transformatie is noodzakelijk om de toenemende vraag naar zorg en ondersteuning om te buigen. Zodat we in de komende jaren kunnen uitkomen met de beschikbare budgetten.*
- *Basis is en blijft dat we blijven zorgen voor inwoners die zorg en ondersteuning nodig hebben.*
- *Dat vraagt om meer maatwerk: op de persoon passende combinaties van bijvoorbeeld zorg, aangepast werk en schuldhulpverlening.*
- *We blijven zelf experimenteren en maken hierbij onder andere gebruik van succesvolle ervaringen elders.*

Voorkomen is immers beter dan genezen.

Doelstellingen

*2.1.1: Iedereen werkt en handelt vanuit onze leidende principes.

■ Stand van zaken

In april 2019 is de nieuwe verordening Sociaal Domein vastgesteld. De gemeente gaat daarin uit van de leidende principes voor wat inwoners van elkaar mogen verwachten en wat zij van de gemeente mogen verwachten, waarbij de leidende principes zijn vertaald naar begrijpelijke "kernwaardes".

In begin 2019 is door de invoering van de nieuwe uitvoeringsregeling "Bijzondere Bijstand, Meedoen en Kindpakket", een eerste stap gezet om de bestaande regels en formulieren te vereenvoudigen. Een volgende stap wordt hierin genomen door de uitvoeringsregels verder aan te passen binnen de uitgangspunten van de kwaliteitsslag waarbij tevens een volgende stap wordt gezet in het verminderen en vereenvoudigen van de regels.

De scholing van strategische partners in het basisniveau (in het kader van de methodische aanpak van ondersteuning van informele zorg) is getemporiseerd tot in 2020 wanneer het 'lokaal team jeugd' actief is.

In het kader van "Zorg en ondersteuning zo dicht mogelijk bij huis" is door de vervoersorganisatie Munckhoff een regionale analyse uitgevoerd van de verkeersbewegingen naar dagbesteding. Deze eerste analyse gaf aanleiding tot een verdiepingslag, om de vervoersbewegingen beter te duiden. Naar aanleiding van de analyse en de verdere verdieping bekijken we welke mogelijkheden er zijn om de reisafstanden te beperken.

We maken gebruik van ervaringsdeskundigen om inwoners met hulpvragen te helpen. Ook sluiten we ons eigen beleid beter aan op de dagelijkse praktijk. In 2018 zijn 8 statushouders uit de gemeente Oude IJsselstreek opgeleid als 'sleutelpersoon'. Als ervaringsdeskundigen kunnen zij adviseren over bijvoorbeeld opvoedproblemen of beleid. Zij maken onderdeel uit van een team vrijwilligers in de regio die om advies kunnen worden gevraagd.

Tevens is sinds maart 2019 is de adviesraad sociaal domein, bestaande uit 7 leden, actief. Deze geven gevraagd en ongevraagd advies bij (nieuw te vormen) beleid.

Er is behoefte aan vervolg op de succesvolle eerste conferentie integrale samenwerking basisniveau. We bereiden een volgende conferentie voor. De gemeente blijft regie nemen om te komen tot effectieve samenwerking tussen partijen. We werken actief aan een dekkend en samenhangend basisniveau en gaan versnippering tegen.

Op scholen wordt vanaf 1 juni extra ingezet op schoolmaatschappelijk werk.

*2.1.2: Onze inwoners worden integraal en snel geholpen.

■ Stand van zaken

Om te komen tot een vernieuwd integraal toegangsteam zijn in de zomerperiode forse stappen gezet. Het tot uitvoer brengen van de bestuursopdracht Jeugd leidde tot het uitschrijven van een subsidietender, waarop verschillende aanbiedingen zijn binnengekomen. In september is de subsidietender aan Buurtzorg Jong gegund en zijn de nadere voorbereidingen tot 1 januari opgepakt.

Deze nieuwe samenwerking leidt tot betere inhoudelijke kwaliteit en moet de samenwerking en afstemming, ook met andere zorgaanbieders gaan verbeteren.

*2.1.3: Sociaal domein binnen de samenleving.

■ Stand van zaken

Op de website van de gemeente is met pictogrammen en tekst 'het sociaal domein in beeld' gebracht.

Een multimediaal informatiepunt, ook wel preventieportal, is onderdeel van het geheel aan opdrachten die we willen verstrekken in het basisniveau. Dit wordt na het realiseren van de bestuursopdracht (in 2020) nader uitgewerkt. Ondertussen worden 'quick wins' in het huidige multimediaal informatiepunt (www.hulponlineoost.nl) gerealiseerd. Naast maatschappelijk werk (Sensire) zullen onderdelen van jeugd en gezinswerk (HelpGewoon) en sociaal werk (SWOIJ) dit jaar aansluiten.

***2.1.4: Inwoners zijn meer zelfredzaam en samenredzaam.**

■ Stand van zaken

Ondersteuning is steeds meer beschikbaar onder eigen regie. Maatschappelijk Werk van Sensire zet bijvoorbeeld e-Health in, waardoor inwoners zelf toegang hebben tot digitale ondersteuning. Onderdelen van Sociaal Werk OIJ en HelpGewoon Jeugd worden daar nu ook bijgevoegd.

Sociaal Werk OIJ organiseert wekelijks een inloop op locatie (van en voor inwoners) en participeert in het voortraject van "Meedoen werkt!".

Regionaal hebben we sluitend aanbod georganiseerd voor het van vervoer van personen met verward gedrag (de zogenaamde psycholance). Er wordt gewerkt aan een 24/7 bereikbaarheid van een meldpunt voor personen met verward gedrag.

De voorbereidingen voor de invoering van de Wet verplichte GGz (Wvvgz) zijn getroffen. Op 1 oktober start de wijkfunctionaris. Dit is een verbindingsofficier tussen veiligheid en (geestelijke gezondheids-) zorg.

***2.1.5: De arbeidsmarkt sluit beter aan.**

■ Stand van zaken

Naast de begeleiding en dienstverlening die uitvoeringsorganisatie Laborijn aan onze inwoners biedt, zijn wij halverwege 2019 gestart met het experiment "Meedoen Werkt!". Het experiment heeft tot doel om inwoners met een grote afstand naar de arbeidsmarkt te begeleiden naar betaalde arbeid of vrijwilligerswerk. Om dit te bereiken brengen we werkgevers in contact met onze klanten. Tijdens de uitvoering van het experiment hebben wij regelmatig contact met het Werkgeversservicepunt Achterhoek en met bedrijven binnen de gemeente. Door het experiment leren wij onze inwoners kennen en kunnen wij dichtbij de dienstverlening bieden. Het experiment biedt mogelijkheden en kansen voor de verschillende doelgroepen en de werkgevers binnen onze gemeente.

Bestaande samenwerking rondom aansluiting arbeidsmarkt, werkgelegenheid, onderwijs blijven wij voortzetten en is een doorlopend proces.

Het voorgenomen besluit van ons college om uit te treden uit de Gemeenschappelijk Regeling uitvoeringsorganisatie Laborijn, heeft op hele korte termijn nog geen invloed op de dienstverlening die Laborijn aan onze inwoners biedt en aan de samenwerking die wij met Laborijn hebben.

***2.1.7: Inwoners die mantelzorg of vrijwillig zorg verlenen voelen zich erkend en gewaardeerd.**

■ Stand van zaken

Mantelzorgers worden - indien nodig - ondersteund en erkend door verschillende organisaties die daarvoor subsidie van ons ontvangen. Aan het waarderen van mantelzorgers geven wij later dit jaar invulling.

***2.1.8: Vrijwilligers voelen zich erkend, gewaardeerd en ondersteund.**

■ Stand van zaken

De resultaten en aanbevelingen van het onderzoek, naar de kracht, vitaliteit en ondersteuningsbehoefte van organisaties die werken met vrijwilligers zijn bekend en worden in het najaar voorgelegd aan het college.

Eveneens worden in het najaar de Vrijwilligers- en Mantelzorgprijzen uitgereikt. Vrijwilligersorganisaties kunnen - indien nodig - ondersteuning krijgen van Sociaal Werk Oude IJsselstreek.

***2.1.9: De gezondheidsvaardigheden van onze inwoners verhogen.**

■ Stand van zaken

Nog in 2019 worden interventies uitgewerkt en ingepland die de gezondheidsvaardigheden van onze inwoners moeten verhogen.

Bij het Project Vitaal Veilig Wonen is ongeveer 25% van de ruim 800 verzonden vragenlijsten retour gekomen. De Input hieruit wordt in het 2e half jaar 2019 verwerkt. Een cursus Zeker Bewegen (Valpreventie) in samenwerking met de buurtportcoach en de Judobond heeft plaatsgevonden in het eerste kwartaal van 2019. In augustus is een terugkomdag georganiseerd voor de deelnemers.

In 2019 zal het aantal uren professionele buurtsportcoaches niet toenemen. Het Rijk heeft voor ruim 6 fte buurtsportcoaches aan de gemeente Oude IJsselstreek toegekend. Er is wel 0,8 fte ruimte gecreëerd voor een cultuurcoach.

De activiteiten onder leiding van een professionele cultuurcoach (0,2 fte) verlopen naar wens. De Muziekschool Oost Gelderland zet de overige 0,6 fte Cultuurcoach in om 'Meer Muziek in de Klas' in alle basisscholen in onze gemeente uit te rollen. In het schooljaar 2019/2020 krijgen de basisscholen hierbij structureel muziekonderwijs in alle klassen.

Het regionaal sportakkoord 2020-2030 is ondertekend door minister Bruins, de 8 regionale gemeenten en de maatschappelijke partners van Achterhoek in Beweging. Er gaat nu gewerkt worden aan de uitvoeringsagenda voor komende jaren en hierin wordt ook voor de Gemeente Oude IJsselstreek een lokale agenda opgesteld. Voor deze lokale agenda heeft het Rijk € 15.000 overgemaakt aan alle 8 regionale gemeenten. In 2019 heeft Achterhoek in Beweging voor onze inwoners onder andere bijgedragen aan de Achterhoekse Unieke Spelen, Walking football trajecten en sportparkontwikkelingen op IJsselweide.

Het preventieprogramma 'cultuur- & erfgoedpact' verloopt naar verwachting. Dit jaar staat in het teken van communicatie en verloopt centraal via het Cultuur- en Erfgoedpact Achterhoek, in overleg met de gemeentelijke communicatieadviseurs. Er is specifieke aandacht voor de schooljeugd en ouderen. De cultuurcoach betreft hen bij de verschillende projecten.

***4.1.6: Binnen 4 jaar een inclusieve gemeente.**

■ Stand van zaken

In 2019 wordt projectmatig een aantal onderwerpen opgepakt (nulmeting, bewustwording, gemeentelijke organisatie, werken/wonen/onderwijs/sport/cultuur/toerisme, en fysieke toegankelijkheid). Het in 2018 vastgestelde beleidsplan Inclusie 'Iedereen doet mee' is hiervoor de kapstok. De nulmeting is uitgevoerd door Inclusionlab en er ligt inmiddels een conceptrapportage. Eind september volgt het definitieve eindrapport. Vervolgstep is het maken van uitvoeringsplannen. We geven op basisscholen voorlichting in het kader van het bewustwordingstraject. Dit wordt voorbereid door leden van de werkgroep Inclusie en ondersteund door de gemeente. Leden van de werkgroep spelen een essentiële rol. Zij onderzoeken of de projecten voldoen aan de eisen en belangen van de doelgroep. Dit alles onder het motto van het VN-verdrag Handicap 'Niets over ons, zonder ons'. Als gemeente zelf moet je het goede voorbeeld geven. We zijn daarom bezig met het verbeteren van de toegankelijkheid van informatie, zowel op papier als digitaal. Wat betreft de fysieke toegankelijkheid is de app Ongehinderd inmiddels door alle inwoners te gebruiken. In de zomer is een aantal evenementen bezocht met de werkgroep wat opnieuw heeft geleid tot meer bewustwording en een betere toegankelijkheid.

-2. Een leven lang leren

Waarom?

Leren en ontwikkelen draagt bij aan een kansrijk en succesvol leven voor alle inwoners. Door nieuwe vaardigheden en kennis op te blijven doen, kan iedereen blijven meedoen, inzetbaar blijven en daarmee zingeving aan het leven geven.

Doelstellingen

***2.2.4: Belemmerende factoren om te leren worden snel gesignaleerd en opgelost.**

■ Stand van zaken

De beschikbaarheid van schoolmaatschappelijk werk is uitgebreid. De extra inzet is flexibel en afhankelijk van de vraag. Structurele implementatie van het schoolmaatschappelijk werk op alle scholen maakt vanaf 2020 onderdeel uit het 'lokaal team jeugd'.

Sinds het begin van 2019 is de capaciteit van de leerplicht versterkt. Hierdoor is er meer inzet op het preventief jeugdbeleid.

***3.2.1: Onderwijs is bereikbaar voor iedereen.**

■ Stand van zaken

Het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs Oude IJsselstreek 2019-2032 is opgesteld en besproken met de schoolbesturen. De raad heeft in mei 2019 het IHP 2019-2032 vastgesteld als basis voor verdere ontwikkeling. Door versterking van de samenwerking tussen professionals uit onderwijs, kinderopvang en jeugdzorg willen we komen tot een meer toegesneden aanbod voor het kind. In dit IHP zijn voorstellen opgenomen om deze ontwikkeling met adequate en duurzame onderwijshuisvesting te ondersteunen. Zo wordt er geadviseerd om in Gendringen, Silvolde en Ulft-Zuid (in de toekomst) Integrale Kindcentra te realiseren. Ten behoeve van de ontwikkeling van het IKC in Gendringen is deze periode het overleg opgestart met de betrokken besturen om te komen tot een intentie- en samenwerkingsovereenkomst.

***3.2.2: Alle inwoners van de gemeente hebben een startkwalificatie.**

■ Stand van zaken

Ons doel is het toeleiden van jongeren tussen 16-27 jaar naar werk, scholing of een zinvolle dagbesteding. Met dit doel willen wij bevorderen dat jongeren door middel van scholing (behalen startkwalificatie of doorstuderen) een beter toekomstperspectief hebben op het vinden van een passende baan of deelnemen aan zinvolle dagbesteding. Dit, om isolement, uitsluiting en hang- en crimineel gedrag te voorkomen.

Om inzet te plegen op jongeren die behoren tot de doelgroep hebben we in het eerste kwartaal afspraken gemaakt met het RMC voor aanlevering van overzichten van jongeren die zij begeleiden. Daarnaast zijn wij in het eerste kwartaal geautoriseerd door het inlichtingenbureau om de lijst van jongeren tussen 23-27 jaar zonder werk, inkomen, school of dagbesteding op te halen. Deze lijst geeft ons inzage in het aantal jongeren in onze gemeente die wij kunnen benaderen en indien nodig ondersteunen. Het aantal jongeren dat behoort tot de doelgroep is in beeld. In het vierde kwartaal worden zij actief benaderd en toegeleid naar werk, school of een zinvolle dagbesteding.

*3.2.3: We dringen laaggeletterdheid in onze gemeente terug.

■ Stand van zaken

Samen met de bibliotheek hebben we enkele acties uitgezet, gekoppeld aan de actie van de provincie om laaggeletterdheid onder de aandacht te brengen. Zo is er een bewustheidscampagne bij voor- en basisscholen gestart. Zij hebben materiaal ontvangen om zowel medewerkers als ouders bewust te maken van het bestaan van laaggeletterdheid. Als gemeente hebben we onze brieven van Burgerzaken en Belastingen aangepast in makkelijk leesbare teksten. Ook onze uitgaande verordeningen passen we aan. Zo willen we alle uitgaande brieven naar burgers aangepast hebben op heldere en duidelijke taal.

Platform werk en inkomen organiseert samen met de bibliotheek speciale bijeenkomsten voor inwoners en organisaties om aandacht te vragen voor laaggeletterdheid. Evaluatie van de bijeenkomsten geeft aan dat deze weinig bezocht worden. In overleg is besloten om daarom zelf geen bijeenkomsten meer te organiseren maar om aan te sluiten bij bestaande netwerkbijeenkomsten.

Mede naar aanleiding van de expertmeeting laaggeletterdheid in de raad gaan we samen met de bibliotheek en Stichting Lezen en Schrijven in eerste instantie werkgevers werven die zogenaamde camouflagedcursussen gaan organiseren om laaggeletterde NT1-ers (autochtone Nederlanders) te signaleren en toe te leiden naar de juiste ondersteuning: lezen, schrijven, computervaardigheden. In september doen we mee met de "week van de alfabetisering" door met onze bus op drukbezochte plekken in de gemeente aandacht te vragen voor laaggeletterdheid. Onze consulenten worden in die week getraind in het herkennen van laaggeletterdheid.

*3.2.5: Het onderwijs sluit duurzaam aan op de arbeidsmarkt en op relevante maatschappelijke ontwikkelingen.

■ Stand van zaken

De subsidieaanvraag voor het project Leonardo da Vinci gericht op het interesseren van jongeren (en volwassenen) voor Techniek & Innovatie is door de Euregio gehonoreerd. Tal van grensoverschrijdende projecten kunnen hierdoor de komende jaren worden uitgevoerd.

Arbeidsparticipatie voorziet in de arbeidsvraag en vergroot het welzijn van mensen die nu nog aan de zijlijn staan. Samen met AT-bedrijfstakschool en uitzendbureau Jaws hebben we in 2018 een pilot uitgevoerd. Hieruit is gebleken dat een projectmatige opzet waarbij werkzoekenden middels een maatwerk aanpak met bedrijven en onderwijsinstellingen naar een passende baan worden geleid, een succesvolle aanpak is. Het kan een opmaat zijn naar de alternatieven die momenteel in het kader van de uittrekking van Laborijn worden onderzocht.

Projecten als "Zomerondernemer" waartoe Doetinchem en Oude IJsselstreek het afgelopen jaar samen het initiatief hebben genomen, hebben we in samenwerking met andere gemeenten en bedrijven een vervolg gegeven. In 2019 hebben circa 20 jongeren met een ondernemerswens aan dit traject deelgenomen. Geëvalueerd wordt of er een vervolg komt in 2020.

Op een perceel gelegen naast de Startuplocatie Frank Daamen wordt het project Urban Oasis gerealiseerd. De conceptuele uitwerking van het initiatief heeft vertraging opgelopen. De planning is nu, dat dit initiatief in de eerste helft van 2020 wordt gerealiseerd. Innovatie en creativiteit binnen dit project geeft een impuls aan de ontwikkelingen aldaar en elders binnen onze gemeente en onze regio.

-3. Een bloeiende economie biedt kansen voor inwoners en bedrijven

Waarom?

We creëren banen voor inwoners en personeel voor bedrijven

Door voldoende ontwikkelruimte te bieden op bedrijventerreinen creëren we banen voor inwoners en personeel van bedrijven. Want ongeveer de helft van onze werkgelegenheid is gehuisvest op bedrijventerreinen. We bieden daarmee een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven.

Met een bloeiende economie zijn wij een aantrekkelijke gemeente.

Want dat is een belangrijke voorwaarde om hier te wonen, werken, leren en recreëren. Een bloeiende economie biedt immers werkgelegenheid voor onze inwoners en daarmee inkomsten en zingeving. Het draagt bij aan voorzieningen en de leefbaarheid in dorpen.

Kansen liggen bij nieuwe vormen economie en samenhang tussen economische sectoren.

Bedrijven specialiseren en werken in toenemende mate samen om met elkaar hoogwaardige en innovatieve producten te produceren. Door dit als gemeente voor bedrijven mogelijk te maken en onderwijs hier zo goed mogelijk op aan te laten sluiten, zorgen we voor werkgelegenheid, duurzaamheid en voorspoed.

Doelstellingen

***1.3.1: Goede bedrijventerreinen.**

■ Stand van zaken

In 2018 en ook in het eerste kwartaal 2019 hebben we dermate veel bedrijfskavels verkocht, dat met name in Varsseveld geen vrij uitgeefbaar aanbod meer beschikbaar is.

Binnen het lopende RPW-proces (ontwikkeling van bedrijventerreinen in de Achterhoek) zetten we vol in op het verkrijgen van beleidsruimte voor de ontwikkeling van Hofskamp-Oost III. Op grond van de uitwerking van het rapport Feijtel steunt West-Achterhoek ons in de ontwikkeling van Hofskamp-Oost III. De raden van de West-Achterhoek hebben in februari 2019 ingestemd met de uitwerking van de afspraken uit het rapport Feijtel. In maart heeft de raad een krediet beschikbaar gesteld om te starten met de planontwikkeling alsmede voor het verwerven van ontbrekende eigendommen waarop een WVG-besluit van toepassing is.

Het RPW Achterhoek 2019-2023 is juni-juli 2019 door alle 7 Achterhoekse gemeenteraden ongewijzigd vastgesteld. In dit RPW is een netto uitbreidingsoppervlak opgenomen van 25 ha ten behoeve van de ontwikkeling van Hofskamp-Oost III te Varsseveld. Het RPW Achterhoek ligt momenteel ter vaststelling bij de provincie voor. De provincie beoordeelt ons RPW i.r.t. ontwikkelingen elders in Gelderland.

We werken aan een projectopzet voor het revitaliseren/herstructureren van een aantal verouderde bedrijventerreinen.

***3.3.2: We versterken onze concurrentiepositie voor innovatieve en circulaire industrie.**

■ Stand van zaken

We faciliteren de concentratie van innovatieve maakindustrie door de ontwikkeling van Hofskamp-Oost III actief op te pakken. In het onlangs door alle gemeenteraden vastgestelde RPW Achterhoek 2019-2023, is een netto uitgeefbare uitbreidingsoppervlakte van 25 ha opgenomen t.b.v. de ontwikkeling van Hofskamp-Oost III. Zoals gezegd, wacht het RPW momenteel op vaststelling van de provincie Gelderland.

Ter uitvoering van de Regiodeal die de Achterhoek onlangs met het Rijk heeft gesloten, leggen we momenteel samen met betrokken partijen de laatste hand aan een aanvraag om voor een bijdrage uit de regiodeal in aanmerking te komen. Dit ter ondersteuning van de doorontwikkeling van het CIVON Innovationcenter en de Startuplocatie Frank Daamen. Eind dit jaar verwachten we duidelijkheid over toekenning van Regiodeal-gelden.

De jongste werkgelegenheidscijfers (PWE2018) laten zien dat de werkgelegenheid zich binnen onze gemeente aanmerkelijk gunstiger ontwikkelt dan op regionaal en provinciaal niveau. Op grond van een onlangs gepubliceerd LISA-kaartbeeld blijkt bovendien dat onze gemeente binnen Gelderland over het hoogste aandeel bedrijven op bedrijventerreinen beschikt die tot de categorie innovatief (HTSM) worden gerekend. Een bevestiging dat de inspanningen die we met onze partners leveren, vruchten afwerpt.

***3.3.3: Gepast werk voor inwoners.**

■ Stand van zaken

Om mensen van jongs af aan te interesseren voor techniek, de belangrijkste economische sector in onze gemeente waar veel vacatures openstaan, hebben we samen met partners geholpen bij het organiseren van een regionale techniekdag in Zelhem en is het gelukt om voor Leonardo da Vinci een Interreg-subsidie te ontvangen. Met het oog op de ontwikkelingen rondom Laborijn en het belang om in tijden van hoogconjunctuur vacatures te vervullen, gaan we nog sterker met het bedrijfsleven optrekken om onze inwoners de gelegenheid te geven gepast werk te geven. Zo is er met AT Techniekopleidingen een samenwerking opgezet om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt met individuele leer- en werktrajecten aan het best passende bedrijf te koppelen en wijzen we veel meer bedrijfsbezoeken op de mogelijkheden en kansen die mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt voor een bedrijf kunnen bieden een vast thema is geworden.

***3.3.4: Afstudeerders en start-ups blijven wonen en werken in de regio en daarmee vormen wij een aantrekkelijke afstudeerregio in Nederland.**

■ Stand van zaken

We hebben samen met de HAN, het Civon en leden van de industriële kringen VIV en IBOIJ (Van Raam, Kramp, Frontis, Kaak, THO en Ulamo) een actieplan voor startups in het Frank Daamen-gebouw geschreven. De verduurzamingsgelden zullen vanaf dit najaar ingezet worden om het gebouw zo aan te passen dat het duurzaam wordt en startups er goed gehuisvest kunnen worden. Hoewel er nog veel moet gebeuren, lijkt het nu al zijn vruchten af te werpen: twee startups zijn inmiddels in het gebouw gehuisvest en er zijn een aantal andere leads die zich op eigen tempo ontwikkelen. De twee startups ontwikkelen nieuwe technieken op het gebied van duurzaamheid en ICT en trekken studenten aan. Dat sluit aan bij de doelstellingen van het actieplan, namelijk het zorgen voor nieuwe werkgelegenheid, het aantrekken van jonge mensen en het introduceren van nieuwe technologie bij het bestaande bedrijfsleven. Er is vooral tijd gestoken in het positioneren van de startup locatie om het aan te laten sluiten bij de regionale ambitie, omdat we samenwerken met onderwijs en ondernemers en met andere innovatieclusters (De Marke voor agro en De Steck voor diensten). Daardoor kunnen we een beroep doen op de Regiodeal om het actieplan voor startups de eerste 3-4 jaar goed te kunnen laten draaien. De verwachting is dat de eerste tranche van de Regiodeal in het najaar 2019 uitgekeerd wordt waarmee een vliegende start aan de startup locatie gegeven kan worden. Tot slot zijn er middels bijeenkomsten en gesprekken al aanzetten gedaan om bedrijven te verleiden deel te nemen aan de startup locatie en innovatiehubs. De keuze om hieraan mee te doen, is echter voorbehouden aan het bedrijfsleven.

***3.3.5: Het toeristisch product is met 10% gegroeid.**

■ Stand van zaken

Om de ambitie 10% omzetgroei in de lopende collegeperiode te realiseren hebben we in het eerste kwartaal de Beleidsnota Recreatie & Toerisme 2019-2023 opgesteld. Tijdens de commissie- en raadsbehandeling afgelopen voorjaar is gebleken dat de raad in de voorliggende stukken de echte ambitie mist die nodig is om het beleidsveld T&R een sprong vooruit te laten maken. Onder regie van de raad wordt een expertmeeting voorbereid. De inzet is erop gericht om voor het eind van het jaar een gedragen beleidsnotitie ter vaststelling aan te bieden.

Voor het Toeristisch Informatie/Inspiratiepunt (TIP) is een projectvoorstel uitgewerkt. Uitvoering geeft een impuls aan de toeristische sector binnen onze gemeente en vormt tevens een centrale ontvangstmogelijkheid voor bezoekers aan het DRU-IP. De gemeente en STAT staan samen aan de lat om zorg te dragen voor de éénmalige inrichtingskosten van het TIP. Stichting DRU-IP neemt de exploitatie van het TIP en tevens centrale ontvangstbalie voor het DRU Industriepark voor haar rekening. Evenals andere TIP-initiatieven in de Achterhoek, doet Stichting DRU-IP een beroep op een LEADER-bijdrage voor de éénmalige investeringskosten van het TIP in Ulft.

We zijn met diverse partijen in de samenleving in gesprek om een nieuwe toeristische samenwerkingsstructuur tot stand te brengen. We verwachten dit proces in de 2e helft van 2019 succesvol af te ronden.

***3.3.6: Per kern en in het buitengebied hebben we afspraken gemaakt over ondernemerschap.**

■ Stand van zaken

We onderzoeken de structuurversterking op regionaal- en gemeentelijk niveau (versterking economisch ecosysteem). Concreet gaat het hierbij om de samenhang tussen werklocaties en onderwijs- en innovatieplekken binnen onze gemeente en daarbuiten te benutten en waar mogelijk te versterken. We werken aan een toetsingskader voor de beoordeling van uitbreidingswensen van niet-agrarische bedrijven in het buitengebied. De pilot "Ondernemers aan zet" in Terborg heeft een aantal concrete voorstellen opgeleverd die momenteel worden uitgewerkt door de lokale ondernemers. Deze worden naar verwachting eind 2019 aan de gemeente aangeboden.

***3.3.7: We hebben een breed platform van bedrijven en organisaties dat ons adviseert over economische groei.**

■ Stand van zaken

Met vertegenwoordigende partijen als onze industriële kringen (IBOIJ en VIV), detailhandelsverenigingen (OPFOIJ), toeristische ondernemers (IJzersterk genieten) en met de landbouwsector (LTO) voeren we periodiek overleg. Daarnaast nemen we deel aan netwerken zoals de Hunten Businessclub. Uitwerking van opgaven zoals de Toekomstvisie (=brede Omgevingsvisie) vindt veelal thematisch plaats.

Om grotere integrale sectoroverstijgende onderwerpen te behandelen, hebben we geconstateerd dat een strategische overlegstructuur met betrokkenen die vanuit verschillende invalshoeken een bijdrage kunnen en willen leveren, van toegevoegde waarde kan zijn. Voor het zomerreces hebben we bijvoorbeeld een brainstormbijeenkomst georganiseerd met een aantal ondernemers en specialisten over een hoogwaardige en toekomstbestendige planopzet van bedrijventerrein Hofskamp-Oost III.

-4. Over grenzen heen kijken

Waarom?

Regionale en internationale samenwerking is belangrijk om vraagstukken op te kunnen lossen. Demografische ontwikkelingen leiden tot opgaven en vraagstukken die zich niet beperken tot de gemeente- en landsgrenzen. Om onze ambities te realiseren is samenwerking belangrijk. Regionale en internationale samenwerking biedt kansen op economisch en cultureel gebied en op de onderwijs- en arbeidsmarkt. We maken onszelf en de regio sterker. Samen sta je sterker, heb je meer geld en meer invloed.

Doelstellingen

***3.4.1: We hebben een intensieve samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheid binnen de Achterhoek.**

■ Stand van zaken

In het tweede kwartaal 2019 is de Achterhoek Visie 2030 vastgesteld. De Visie 2030 geeft aan waar de Achterhoek Thematafels, Achterhoek Board en Achterhoek Raad de komende jaren samen hun energie op richten. Voor het opstellen van de visie zijn De Achterhoek Board, Achterhoek Raad en de Thematafels meerdere keren bijeen gekomen om het document te bespreken en aan te passen. Het is nu vervolgens aan de Thematafels om de visie uit te werken in concrete activiteiten.

Op 15 juli 2019 is ook de Regio Deal Achterhoek formeel bekrachtigd door het ministerie van LNV. Hiervoor is een Rijksbijdrage van 20 miljoen beschikbaar gesteld uit de zogeheten Regio Envelop. De Achterhoek Board heeft een toetsende rol bij de voordracht van de projecten voor de Regio Deal, projecten moeten ook passen binnen de ambitie van de Achterhoek Visie 2030. De looptijd van de Regiodeal is 2019 - 2022. De middelen uit de Regio Deal worden ingezet voor concrete activiteiten voortkomend uit de Achterhoek Visie 2030.

Voor de Regio Deal is cofinanciering noodzakelijk. Ook van de gemeenten in de Regio Achterhoek is cofinanciering gevraagd. Deze is gerelateerd aan het inwoneraantal van een gemeente. Voor Oude IJsselstreek betekent dit een bedrag van €721.076 voor de periode 2019 -2022. De cofinanciering betreft een intentie, de daadwerkelijke afrekening is afhankelijk van aan welke projecten Oude IJsselstreek deelneemt. Op dit moment is bekend dat Oude IJsselstreek deelneemt aan het regionale project Smart Industry startup locatie (Frank Daamen pand). Een gedeelte cofinanciering is hiermee reeds voorzien in onze begroting: de exploitatielasten van en de komende investeringen in het Frank Daamen pand.

In het tweede kwartaal van 2019 hebben we samen met de gemeenten Doetinchem en Aalten ook subsidie in het kader van de Regiodeal gevraagd voor een project op het gebied van Grensoverschrijdende Samenwerking, waarin o.a. ook de activiteiten van het Internationaal Netwerkbureau worden ondergebracht.

***3.4.2: Er is een structurele samenwerking met Duitse buurgemeenten op verschillende beleidsvelden.**

■ Stand van zaken

We hebben een gemeentelijk aanspreekpunt om grensoverschrijdende samenwerking te bevorderen. Hiermee is onze bestuurlijke- en ambtelijke vertegenwoordiging in grensoverschrijdende overlegstructuren geborgd.

Met Bocholt vindt structureel overleg plaats over diverse dossiers. In het tweede kwartaal van 2019 is de samenwerking in het kader van de Kinderuniversiteit en op het gebied van sport geïntensiveerd. Ook werden de activiteiten in het kader van het Internationaal Netwerkbureau voortgezet.

Met Isselburg zijn we in gesprek over water en natuuropgaven en toeristische ontsluiting in het grensgebied.

Met Emmerich worden de banden aangehaald. In het tweede kwartaal werd het raadsbezoek dat plaats zal vinden op 17 september voorbereid. Samen met Emmerich, Montferland en Doetinchem werd ook het evenement "Hallo Europa" voorbereid. Dit is een ontmoeting tussen Duitse en Nederlandse scholieren in het kader van 75 Jaar Vrijheid die plaats vindt op 19 september.

***3.4.3: We maken het gemakkelijker voor Nederlandse en Duitse bedrijven om over en weer zaken te doen.**

■ Stand van zaken

In de eerste drie maanden van 2019 is een doorstart gemaakt met het zelfstandige Internationaal Netwerkburo. Het buro gaat nu verder zonder INTERREG subsidie. De gemeente Aalten is toegetreden als nieuwe partner, naast Oude IJsselstreek en de Wirtschaftsförderung Bocholt. Als gemeente hebben wij geen apart budget meer opgenomen voor het Netwerkburo.

In het tweede kwartaal van 2019 is een nieuwe Matchmaker voor het Netwerkburo geworven en aan de slag gegaan. De Matchmaker is een adviesmakelaar die Nederlandse en Duitse bedrijven adviseert bij het grensoverschrijdend zaken doen.

Er werden twee netwerkbijeenkomsten georganiseerd: een ondernemersbijeenkomst over de gevolgen van de Brexit in mei, en een Zomerborrel in juli. In het kader van de Regiodeal van de Regio Achterhoek met het Rijk is een projectvoorstel ingediend om grensoverschrijdende samenwerking met Duitsland te versterken. De activiteiten van het Netwerkburo maken onderdeel uit van dit projectvoorstel. Dit levert mogelijk extra financiële middelen op.

-5. Duurzaamheid geeft nieuwe energie

Waarom?

We willen aan toekomstige generaties een leefbare wereld doorgeven en een schone en groene gemeente zijn. We willen klimaatverandering tegengaan en uitputting van grondstoffen voorkomen. Dit vraagt om een nieuwe blik op productie, gebruik en hergebruik van onze energie en grondstoffen.

We hebben afspraken gemaakt in Nederland en in de Regio Achterhoek.

Nederland moet in 2050 energieneutraal zijn op grond van internationale afspraken en klimaatdoelen. Inmiddels hebben we de regionale uitvoeringsagenda (akkoord van Groenlo) waarin concreet staat wat de gemeente moet doen om energie neutraal te worden. Deze agenda geeft een voorkeursroute aan maar er zijn meerdere routes mogelijk. In de regio is afgesproken om in 2030 energieneutraal te zijn (zonder mobiliteit). Ook voor afvalscheiding en circulaire economie zijn nationaal afspraken gemaakt.

Doelstellingen

***1.5.1: Iedereen herkent de noodzaak en is zich bewust wat hij/zij kan bijdragen aan verduurzaming.**

■ Stand van zaken

Op het gebied van communicatie en voorlichting zijn stappen gezet. Zo is een periodieke duurzaamheidspagina gecreëerd in de lokale krant waarin steeds thema's rond duurzaamheid aan de orde komen. Daarnaast zijn er verschillende informatiebijeenkomsten over de energietransitie geweest voor specifieke groepen. De voorlichtings- en discussiebijeenkomsten worden steeds gehouden op verzoek.

In het najaar van 2019 worden nog twee algemene informatieavonden georganiseerd. De focus ligt op het "uitnodigingskader lokale duurzame energie opwekking" en "het Achterhoek energieloket". Tot slot worden met de gemeenteraad expertmeetings gehouden. Deze meetings zijn bedoeld voor de visievorming rond het begrip duurzaamheid op midden- en lange termijn.

***1.5.2: Zelf opwekken van electriciteit (duurzame energie).**

■ Stand van zaken

Het "Uitnodigingskader lokale duurzame energie opwekking" is vastgesteld door de gemeenteraad. Er zijn hierin kaders vastgelegd waar welke vorm van duurzame energieopwekking wordt toegestaan en onder welke voorwaarden. In het najaar van 2019 kunnen initiatieven worden ingediend en beoordeeld, waarna een besluit wordt genomen over de eerste tranche van 30 ha zonnenvelden.

Het burgerinitiatief van Comité Leefbaar Megchelen is van start gegaan met een postcoderoosproject.

Het project zonnige bedrijven loopt goed. In dit project worden bedrijven met grote bedrijfsdaken gefaciliteerd om zonnepanelen op het dak te leggen. Er is zelfs een tweede fase van start gegaan. Deze fase wordt geheel gefinancierd door de provincie.

Er is nog niet besloten over de deelname aan het regionale aanjaagfonds voor de voorfinanciering van lokale energie opwek-projecten. Het fonds gaat van start met de 5 gemeenten die al een positief besluit hebben genomen.

***1.5.3: Vervanging van aardgas door andere warmtebronnen.**

■ Stand van zaken

De gemeente moet in 2021 klaar zijn met de warmtetransitievisie. In dit document staat wanneer welke wijk van het aardgas afgaat en wat de alternatieve warmtebron is. Dit alles ten behoeve van de rijksdoelstelling om in 2050 klimaatneutraal te zijn. Er is een regionale warmtegroep waaraan we deelnemen.

De gemeente is bij de voortgang ook sterk afhankelijk van de landelijke richtlijnen en de uitkomst van de regionale energie strategie (RES). Onderdeel van de RES is de Regionale Warmte Strategie (RSW). De RSW wordt uitgewerkt op gemeentelijk niveau in de warmtetransitievisie.

AgroGAS zal na realisatie veel biogas produceren. Hiermee wordt een groot deel van de aardgasvervanging binnen de gemeente ingevuld. AgroGas heeft inmiddels een onherroepelijke vergunning en de grond op Hofskamps Oost gekocht.

De gemeente is voornemens mee te doen met het programma "Wijk Van De Toekomst". Deze wijken zijn pilot wijken om stapsgewijs van het aardgas af te gaan. We zijn op zoek naar de meest geschikte wijk hiervoor, waarna een provinciale subsidie wordt aangevraagd voor de eerste fase.

***1.5.4: We besparen energie, electriciteit en gas.**

■ Stand van zaken

De besparingsopgave is groot, vooral voor aardgas. Op vele terreinen wordt hieraan gewerkt en elk jaar besparen we een paar procent. We zijn deelnemer aan het Agem Energieloket (voorheen VerduurSaam energieloket), we hebben duurzaamheidsleningen voor onze inwoners en we zetten bedrijven aan tot energiebesparing. We doen ervaring op met het energieneutraal renoveren van bestaande woningen. Nieuwe vergunde woningen zijn al aardgasloos. Ook zijn we bezig met het verduurzamen van de gemeentelijke gebouwen.

In september neemt de raad een besluit om de duurzaamheidslening op te nemen in de Toekomst Bestendig Wonen lening. Deze leningsvorm wordt met co-financiering van de provincie uitgevoerd.

***1.5.5: We scheiden 75% van ons huishoudelijk afval in 2020, in 2025 is dat 90%.**

■ Stand van zaken

De doelstelling om in 2020 75% van het huishoudelijke afval te scheiden is inmiddels gehaald. We zetten ons nu vooral in om de kwaliteit van de grondstoffenstromen te verbeteren. Met name de kwaliteit van het PMD verdient extra aandacht. We communiceren hier gericht op en er is een afvalcoach aangesteld, die mensen helpt het afval beter te scheiden.

In 2019 beginnen we met het evalueren van de samenwerking met Buha. De mogelijke scenario's voor de inzameling van Grof Huishoudelijk Afval en een eventuele milieustraat worden verder uitgewerkt.

Ook oriënteren we ons op de volgende stap: afvalscheiding van 90% in 2025. Hiervoor dient een nieuw grondstoffenbeleidsplan te worden geschreven voor de periode 2021-2025.

***1.5.6: We dringen het gebruik van originele (primaire) grondstoffen terug en sluiten daarbij aan op landelijke normen.**

■ Stand van zaken

De gemeente is begonnen met circulair inkopen. We gaan meer aandacht besteden aan specifieke voorwaarden rond circulariteit. We doen ervaring op, samen met Wonion en andere partners, met circulair bouwen in de Heuvelstraat.

In het Bouwbesluit is een eis opgenomen dat alle nieuw te bouwen woningen en kantoren dienen te voldoen aan de MilieuPrestatie Gebouwen (MPG). De berekening van de MPG is een standaard indieningsvereiste. De huidige wettelijke norm is nog niet erg scherp gesteld. Deze norm zal in de loop van de tijd landelijk worden aangescherpt. De woningen en kantoren die de afgelopen tijd zijn vergund voldoen allemaal aan de MPG.

-6. Van buiten naar binnen werken

Waarom?

Wij maken onderdeel uit van de veranderende samenleving

Onze samenleving blijft in beweging en door de digitale ontwikkelingen verandert de interactie tussen overheid en inwoners. Inwoners zijn mondiger en kundiger. En mensen verenigen zich ook steeds gemakkelijker in andere, nieuwe verbanden. Ook stellen ze stellen hogere eisen aan de gemeente. Onze uitdaging is om de kloof tussen de leef- en de systeemwereld te overbruggen.

Het accent verschuift van de groep naar het individu. Daarnaast is er een sterke ontwikkeling van de 24-uursmaatschappij en de steeds verdergaande digitalisering.

Dit vraagt om een andere manier van werken van de politiek, het bestuur en de ambtenaren. Dit stelt andere eisen aan onze dienstverlening.

Meer samen doen

We willen meer samen doen met inwoners meer co-creatie maar dat is behoorlijk complex. Het betekent niet alleen wat voor ons als gemeente maar ook voor onze inwoners. Want het vraagt ook een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de gekozen oplossing. Het Right to challenge is een mooi voorbeeld van inwoners die verantwoordelijkheid willen nemen voor hun aandeel in de samenleving. Men wil zelf zeggenschap en dingen samen oppakken.

Daarnaast willen we de komende jaren voor vier verschillende opgaven per opgave een taskforce oprichten. Het gaat om:

- wonen en zorg
- duurzaamheid en energietransitie
- economie, ruimte en bedrijvigheid
- werk, inkomen en onderwijs

In deze taskforces brengen we mensen samen die voor de opgaven een belangrijke maatschappelijke bijdrage leveren en inbreng hebben. Geen "positiespelers" maar creatieve dwarsdenkers. Mensen die hun nek durven uitsteken, die vanuit gezamenlijke belang denken, inspireren en geïnspireerd worden, innoverend willen zijn en daarin zelf ook risico willen nemen. Van een taskforce verwachten we visie, kaders en plannen waarmee partners en wij samen aan de slag willen. En als we op weg zijn monitoren de taskforces de voortgang en halen de beruchte spreekwoordelijke "beren op de weg" weg. We stellen voor om per jaar met 1 taskforce te beginnen en te starten met wonen en zorg (zie onder opgave 'flexibel wonen' bij opgave 8). Hierin combineren we wonen, toegang, duurzaamheid (rondom woning), langer zelfstandig wonen, etc.

Doelstellingen

***4.6.1: De inwoner vindt dat we goed zichtbaar zijn in de wijk.**

■ Stand van zaken

Naast de initiatieven die al zijn opgestart (zoals sfeerbeheer), zijn de gebiedsmakelaars op meer locaties aanwezig. Vaak samen met collega's of samenwerkingspartners. Ook hebben we een oude SRV-bus aangeschaft, die we breed willen inzetten. Zodat we letterlijk de wijken in kunnen rondom verschillende thema's (bv veiligheid, duurzaamheid, zorg).

***4.6.2: De inwoner vindt dat de gemeente hem goed informeert.**

■ Stand van zaken

We voeren de communicatievisie 'oog en oor voor communicatie' uit. Zowel digitaal als op papier communiceren we meer via beeld. We maken gebruik van video en vlogs (afval), digitale nieuwsbrieven (o.a. voor de Toekomstvisie), foto's, online stemmen (sportverkiezing), etc. Eind 2018/begin 2019 hebben we trainingen georganiseerd voor het verbeteren van de kwaliteit van de collegevoorstellen. We besteden dit najaar extra aandacht aan het verbeteren van de stijl en leesbaarheid van onze brieven. Op basis van de resultaten van de 0-meting werken we aan een vernieuwde, meer toegankelijke website. Deze lanceren we in oktober 2019.

***4.6.3: We zijn digitaal goed bereikbaar.**

■ Stand van zaken

De gemeente zorgt dat inwoners op een veilige, toegankelijke en privacy-proof manier haar producten en diensten online kunnen afhandelen. We informeren inwoners over recente ontwikkelingen op het gebied van DigiD, zoals de DigiD app.

We werken er naar toe om de productaanvraag nog uniformer te maken en ook meer via e-formulieren te werken. Zodat de inwoner met DigiD zijn of haar zaken kan doen. PDF-formulieren worden gemoderniseerd en toegankelijk gemaakt, zodat onze inwoners op iedere mogelijke manier zijn of haar aanvraag kunnen blijven doen.

48% van de producten en diensten is op dit moment digitaal aan te vragen en af te handelen. De volledige implementatie van het zaakgericht werken heeft meer tijd nodig, en daarmee ook de implementatie van de e-formulieren om producten en diensten digitaal te kunnen aanvragen. Deze implementatie begint in het derde kwartaal van 2019.

****4.6.5: De basishouding is 'ja mits', maar soms is 'nee' het enige antwoord.**

■ Stand van zaken

Inmiddels hebben we overzicht van onze beleidsregels en verordeningen. Van hieruit gaan we ons beleid, daar waar het belemmerend werkt, aanpassen. Zodat we beter vanuit de bedoeling kunnen werken. Verschillende teams zijn bezig om bewust te werken vanuit de ja, mits-houding.

-7. Een visie op onze omgeving

Waarom?

De omgevingswet treedt op 1 januari 2021 in werking.

Met de Omgevingswet wil de overheid regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen.

Met de nieuwe omgevingswet willen we:

- de verschillende plannen beter op elkaar afstemmen
- duurzame projecten stimuleren en
- gemeenten meer ruimte geven.

Zo ontstaat ruimte voor bedrijven en inwoners en organisaties om met ideeën te komen.

De samenleving verandert

Inwoners en bedrijven hebben vaker initiatieven. Als overheid zijn we verantwoordelijk voor de fysieke leefomgeving. De omgevingswet maakt het mogelijk lokale vraagstukken lokaal op te lossen. De gemeente vervult hierin een 'spin in het web'-functie. Meer keuzevrijheid om op lokaal niveau in te spelen op behoeften van initiatiefnemers en belanghebbenden.

Het is tijd voor een nieuwe visie

Dit is dé kans om vanuit een brede blik niet alleen naar de fysieke omgeving te kijken. Ook leggen we verbindingen met het sociale en economische domein. Daarom noemen we onze omgevingsvisie de Toekomstvisie.

Doelstellingen

***1.7.1: Op 1 januari 2021 zijn we klaar voor de omgevingswet.**

Stand van zaken

Het doel is onveranderd: op 1 januari 2021 zijn we klaar voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Dat betekent dat we beschikken over de vereiste instrumenten (Toekomstvisie*, -Plan, - Programma's en - Vergunning), dat we aangesloten zijn op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO), en dat we werken in de geest van de Omgevingswet. Oorspronkelijk wilden we in 2019 het eerste concept van de Toekomstvisie, en de Veegverordening gereed hebben (eerste stap in traject Omgevingsplan). Dit wordt eerste kwartaal 2020.

*Met Toekomstvisie wordt de Omgevingsvisie bedoeld, met een bredere scope dan wettelijk in de Omgevingsvisie nodig is.

***1.7.2: Meer ruimte voor initiatieven en passende oplossingen.**

Stand van zaken

Het overzicht van de beleidsplannen en verordeningen is gereed. Op basis hiervan bekijken we waar de regels minder en/of overzichtelijker kunnen. Hierna moet de slag naar Toepasbare Regels gemaakt worden.

-8. Flexibel wonen op maat

Waarom?

Door de veranderende bevolkingssamenstelling (ontgroening en vergrijzing), sluit het woningaanbod in de bestaande voorraad niet goed meer aan bij de vraag.

De laatste jaren verandert het aantal inwoners in onze gemeente en de samenstelling van huishoudens. De huishoudens worden kleiner en de woonwensen veranderen. De komende jaren zal het aantal huishoudens nog iets stijgen. Ook past het aanbod niet altijd bij de vraag. Dit vraagt om nieuwe woningen op korte termijn.

Op langere termijn daalt het aantal huishoudens weer waardoor er mogelijk een sloopopgave ontstaat. Particuliere woningeigenaren zijn hiervoor verantwoordelijk. Hulp van Rijk en Provincie is noodzakelijk.

Daarnaast zijn veel (verouderde) woningen niet aantrekkelijk voor starters doordat ze niet voldoen aan de eisen. Verbouwingen kunnen starters niet (meer) meefinancieren. Door gestegen prijzen van koopwoningen en strengere financieringseisen voor de hypotheek zijn koopwoningen vooral voor starters minder toegankelijk.

Woningen moeten levensloopbestendig worden.

We wonen langer zelfstandig (met ondersteuning) thuis. Dit geldt niet alleen voor ouderen maar ook voor bijvoorbeeld mensen met een lichamelijke of geestelijke beperking.

Woningen moeten duurzaam worden.

Veel woningen hebben een hoog energieverbruik. Woningcorporaties (zoals Wonion) zijn volop bezig met het verduurzamen van de woningen. In de particuliere sector gebeurt dit nog te weinig.

Vanaf 2024 zijn asbesthoudende daken verboden in verband met gezondheid. Dit betreft vooral landbouwschuren. De komende jaren moeten eigenaren het asbest verwijderen. De gemeente heeft hierin een informerende en faciliterende rol.

Doelstellingen

***1.8.1: Vraag en aanbod zijn kwantitatief en kwalitatief beter in balans; de 'mismatch' tussen vraag en aanbod is kleiner dan nu.**

■ Stand van zaken

Uit recent bevolkingsonderzoek blijkt dat de groei van het aantal huishoudens langer aanhoudt dan was voorzien. Dit betekent dat voor deze extra huishoudens extra woningen moeten komen. Regionaal worden kwalitatieve toetsingscriteria afgesproken waaraan de bouw van de extra woningen moet voldoen, deze criteria gaan we aan de raad ter goedkeuring voorleggen. Zo kunnen we sturen op het kleiner maken van de mismatch, zowel tussen de woningtypes als tussen de kernen.

***1.8.2: Er zijn voldoende woningen geschikt om flexibel aan te passen aan veranderende behoeften (levensloopbestendige en flexibele woningen).**

■ Stand van zaken

We willen de Toekomstbestendig Wonen Lening invoeren, waarbij de provincie voor 50% cofinanciert. Hiermee ontstaat een lening met 'alles onder 1 dak'. Hiermee kunnen investeringen in energiebesparing en -opwekking en ook woningaanpassingen die langer thuis wonen mogelijk maken (zoals beoogd werd met de Blijverslening) worden gefinancierd.

Het college van B&W heeft besloten de Toekomstbestendig Wonen Lening ter vaststelling aan de gemeenteraad voor te leggen.

***1.8.3: Er zijn meer particulieren bezig met het verduurzamen van hun woning.**

■ Stand van zaken

Vanaf 1 januari 2019 moeten nieuw gebouwde gebouwen in eigendom van de overheid of in gebruik door de overheid voldoen aan de eisen van Bijna Energie Neutraal Gebouw. Voor overige nieuwbouw gebouwen is de eis nog niet van toepassing. Nieuwbouwwoningen moeten wel voldoen aan de eis dat een gebouw energiezuinig is. De te verlenen vergunningen voor nieuwbouw worden hieraan getoetst. Bij verbouw van gebouwen ligt er geen eis voor het aanpassen van de bestaande onderdelen. In de contacten met de aanvragers wordt geadviseerd om ook deze onderdelen aan te passen en maximaal energiezuinig te maken.

***2.8.2: Levensloopbestendige en flexibele woningen**

■ Stand van zaken

Met betrekking tot het langer zelfstandig thuis wonen en de fysieke aanpassingen van de woning die daar soms voor nodig zijn, zijn met Wonion afspraken vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst Wmo 2019, welke op 19 augustus jl. is ondertekend. Deze afspraken moeten ertoe leiden dat vanuit de gemeente minder vaak een huurwoning moet worden aangepast, o.a. door effectievere inzet van reeds aangepaste woningen of door woningaanpassingen mee te nemen binnen de reguliere renovatie van Wonion.

Middels overleggen met Azora en het zorgkantoor van Menzis is gerealiseerd dat de intramurale capaciteit (Wlz) in onze gemeente wordt uitgebreid. Daarnaast is er geregeld overleg met Menzis en Azora over de inzet van extramurale zorg (Wlz) en de doelmatigheid en gemeentelijke kosten hiervan. Zo wordt op dit moment een businesscase voorbereid over hoe we als gemeente aan de ene kant de kosten voor hulpmiddelen en woningaanpassingen bij extramurale zorg (Wlz) in de hand kan houden, waarbij aan de andere kant toch door de zorgverlener wel effectieve zorg geleverd kan worden en het langer "zelfstandig" thuis wonen wordt gefaciliteerd.

Tot slot is er intern een taskforce geformeerd in het kader van "Wonen en Zorg". Het doel is om op basis van cijfers en behoeftemetingen te komen tot een brede visie, zodat op basis daarvan getoetst kan worden welke woningbouw er noodzakelijk en/of gewenst is, dan wel welke woonvormen/wooninitiatieven gestimuleerd moeten worden. Denk o.a. aan wonen voor ouderen of bepaalde doelgroepen.

Programma 1: De gemeente waar het goed wonen is

Waar gaan we naartoe?(doel)

*1.10.1: Kwaliteitsniveau van de wegen is (en blijft) gemiddeld op niveau basis.

■ Stand van zaken

Het nieuwe beleidsplan Wegen is in maart door de raad vastgesteld. In het plan staat (onder andere) aangegeven dat de kwaliteit van de wegen een lichte stijging laat zien richting kwaliteitsniveau basis. Op dit moment wordt kwaliteitsniveau basis nog niet overal bereikt. Met name de asfaltverhardingen blijven achter. De komende beleidsperiode wordt voor het onderhoud aan de wegen daarom de focus gelegd op asfalt wegen en in mindere mate op wegen met een elementenverharding. Voor wegen die afgeschreven zijn en compleet vervangen moeten worden, dient voor de komende jaren op de begroting een bedrag van € 600.000 op de investeringslijst komen te staan. De basis hiervoor is de meerjarenplanning voor de vervangingen (reconstructies). Door het slim opgaan met investeringen voor rioolvervanging wordt het bedrag benodigd voor investeringen in wegen hiermee de komende jaren verlaagd van € 750.000 naar de hiervoor genoemde € 600.000.

*1.10.2: Openbare verlichting.

■ Stand van zaken

In het laatste kwartaal van dit jaar komt een notitie naar college en raad om het huidige beleid (met wat kleine aanpassingen) voor een periode van 5 jaar te verlengen. Daarnaast is het de bedoeling dat er dan ook Beeldend Beleid is. Dit wordt op de website van de gemeente geplaatst zodat iedereen kan zien (aan de hand van foto's met begeleidende tekst) wat het beleid van de gemeente op het gebied van openbare verlichting is. In de nieuwe beleidsnotitie wordt de focus gelegd op het vervangen van de bestaande conventionele verlichting naar LED verlichting en de hierbij behorende energie reductie. Vanaf 2017 is begonnen met het gefaseerd vervangen van de (verouderde) verlichting naar LED verlichting. Hierbij wordt in eerste instantie de energie verslindende verlichting vervangen (SOX en SON). Met het huidige beschikbare budget is het de verwachting dat we deze eind 2021 vervangen hebben.

*1.10.3: Wateroverlast.

■ Stand van zaken

In het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) is een (wettelijke) verplichting opgenomen dat iedere gemeente een stresstest uitvoert. Bij deze test wordt niet alleen gekeken naar wateroverlast, maar ook naar hitte, droogte en waterveiligheid. De resultaten van de test komen in 2019 beschikbaar. Vervolgens dient er in 2020 een uitvoerings- en investeringsagenda opgesteld te zijn met betrekking tot de geconstateerde knelpunten. De stresstest is inmiddels uitgevoerd en voor de opgenomen thema's zijn de knelpunten inzichtelijk gemaakt. De komende tijd zullen deze met diverse stakeholders in werksessies besproken worden, om uiteindelijk te komen tot een uitvoeringsagenda. Tot nu toe verloopt het één en ander volgens planning en wordt aansluiting gevonden met hetgeen wettelijk voorgeschreven is.

***1.10.4: Inwoners voelen zich prettig en veilig in hun eigen woonomgeving.**

■ Stand van zaken

Onderzoek geeft aan dat op dit moment er binnen de huidige woningvraag sprake is van een tekort aan gelijkvloerse woningen en starterswoningen (goedkope rijtjeshuizen). Er is nu een overschot aan vrijstaande koopwoningen. De behoefte is kleiner bouwen voor zowel jong als oud. Bovendien is er sprake van een mismatch tussen kernen: er is in Varsseveld, Gendringen en Silvolde geen evenwicht tussen de vraag naar nieuwe woningen en het aanbod aan plannen. In Ulft en het buitengebied is er een overschot. Terborg zit er tussenin.

De mismatch in de verhouding vraag-aanbod kunnen we terugdringen door de extra ruimte voor nieuwe woningen die beschikbaar komt. Bevolkingsonderzoek heeft namelijk uitgewezen dat de huishoudensgroei langer aanhoudt dan was voorzien. We gaan kwaliteitscriteria stellen aan de bouw van extra woningen zodat er vooral woningen voor starters en senioren bij komen.

De Thematafel Wonen en Vastgoed heeft een kader geformuleerd waarbinnen nieuwe plannen kunnen worden gerealiseerd die bijdragen aan het opheffen van hiervoor genoemde mismatch. Het college heeft besloten dit kader (Kwalitatieve toetsingscriteria woningbouw Achterhoek) ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad.

***1.10.5: De verkeersveiligheid in onze gemeente is vergroot.**

■ Stand van zaken

Op het gebied van fietsveiligheid is een reconstructie van de Zelhemseweg (Varsseveld) uitgevoerd door aanleg van een rotonde en fietsstroken binnen de bebouwde kom. Op het fietspad langs de Sinderenseweg (Sinderen - Varsseveld) zijn in combinatie met groot onderhoud extra veiligheidsmaatregelen genomen.

Met betrekking tot een veilige schoolfietsroute Ulft-Silvolde richting het Almende College is eind juni het beoogde tracé gepresenteerd tijdens een informatieavond, dit tracé wordt momenteel nader uitgewerkt zodat de grond kan worden verworven en de bestemmingsplanprocedure kan worden gestart. Eerder in 2019 is de aanleg van een vrijliggend fietspad langs een deel van de Engbergseweg (Voorst) reeds voltooid.

Ten aanzien van ongevalslocaties is de kruising Oude Dinxperloseweg - Lichtenberg (Silvolde) gelijktijdig met gepland onderhoud aangepast. Voor de trajectaanpak N817 Ulft - Gendringen (realisatie rotonde 't Goor en verbetering fietsoversteek Hoofdstraat) is het ontwerpbesluit ter inzage gelegd en start eind september/begin oktober de beroepstermijn. Uitvoering is nog steeds gepland in 2020.

Met betrekking tot overwegveiligheid zijn met ProRail nadere (bestuurlijke) afspraken gemaakt over de resterende onbewaakte spoorwegovergangen in de gemeente. In het najaar van 2019 wordt dit vertaald in een samenwerkingsovereenkomst, waarna verdere besluitvorming en uitvoering kan plaatsvinden. Uitvoering is gepland in 2020 met eventuele uitloop in 2021.

***1.10.6: Onze gemeente is over de weg en met openbaar vervoer goed bereikbaar**

■ Stand van zaken

Na vaststelling (begin 2019) van de regionale Mobiliteitsagenda 2030, waarin de opgaven op het gebied van duurzame, robuuste en slimme mobiliteit zijn bepaald, is de afgelopen maanden via de Thematafel Mobiliteit & Bereikbaarheid een bijdrage geleverd aan het bijbehorende uitvoeringsprogramma. Dit programma is inmiddels in concept gereed. Op enkele dossiers zijn tussentijds al nieuwe stappen gezet:

2e fase N18: Samen met de gemeente Oost Gelre, de provincie Gelderland en de regio (8RHK) hebben we de onderzoeksopdracht opgesteld voor de uitwerking van de nieuwe ambitie (2x2 rijstroken, 100 km/uur met ongelijkvloerse kruisingen). Naar verwachting wordt eind september 2019 de opdracht gegund aan een adviesbureau.

Spoorlijn Arnhem - Winterswijk: De verdubbeling tussen Didam en Zevenaar is deze zomer afgerond. We ondersteunen de regionale lobby voor verdere kwaliteitsverbetering van de spoorlijn Arnhem - Winterswijk, in eerste instantie gericht op het mogelijk maken van een RegioExpres (sneltrain Doetinchem - Arnhem) door vrijwel het gehele traject Zevenaar - Doetinchem te verdubbelen. Inmiddels is duidelijk dat de resultaten van de verkenning door ProRail in het najaar van 2019 worden voorgelegd aan Provinciale Staten.

Efficiënter doelgroepenvervoer: Het onderzoek naar optimalisatie van het vervoer voor dagbesteding, met als doel het aantal noodzakelijke vervoersbewegingen van cliënten te verminderen, loopt nog. Daarnaast wordt het overschot van de provinciale OV-gelden wederom aangewend om eind 2019/begin 2020 diverse onderzoeken te doen naar optimalisatie van ZOOV, onder andere op het gebied van planning en het gebruik van de OV-chipkaart. Tot slot is bij de 1e berap reeds gemeld dat het doelgroepenvervoer van Laborijn wordt toegevoegd aan ZOOV.

Andere mobiliteit: Na het eerdere besluit tot verlenging van de pilot dorpsauto's in Breedenbroek en Netterden wordt inmiddels met beide stichtingen toegewerkt naar een sluitende exploitatie van de dorpsauto's vanaf april 2020.

***1.10.7: Voor al onze accommodaties hebben we het onderhoud op orde (basisniveau).**

■ Stand van zaken

Het actualiseren van de meer jaren onderhoud planningen (MJOP) van de gemeentelijke gebouwen is afgerond. Het is inzichtelijk wat de komende jaren aan onderhoud verricht moet worden om op niveau basis te blijven. Dit jaar is begonnen met de uitvoering van de MJOP's.

De ervaring leert dat de MJOP's zeer "veilig" worden begroot, zowel qua kosten als qua planning. De uitersten zijn dan enerzijds alles conform planning uitvoeren, waarbij de jaarlijkse dotatie fors omhoog zou moeten. Of geen verhoging van de jaarlijkse dotatie met als risico een incidentele overschrijding van het budget. We kiezen hierin voor een tussenweg en hebben bij de VJN is aangegeven dat dan volstaan kan worden met een verhoging van de jaarlijkse dotatie met € 130.000.

Hierbij gaan we uit van de verkoop van nog enkele gemeentelijke gebouwen in de komende jaren, waardoor we hiervoor geen onderhoudskosten meer hebben.

***1.10.8: Plattelandsontwikkeling.**

■ Stand van zaken

Evenals voorgaande jaren hebben we een werkbudget aan de Plattelandsraad beschikbaar gesteld om concrete projecten met draagvlak binnen de samenleving uit te voeren.

Het gaat om projecten die betrekking hebben op natuur, landschap, kringlooplandbouw en daarmee uitvoering geven aan onze beleidsambitie.

Een vitaal en leefbaar platteland is een belangrijke bouwsteen voor de Toekomstvisie die momenteel wordt opgesteld.

Programma 2: Een leefbare gemeente

Stand van zaken

In 2018 hebben we bij de voorbereiding van de begroting 2019 geconstateerd dat de kosten, met name in de jeugdzorg, exponentieel waren gestegen. Daarnaast begon ook het effect van de kostenverhogende wijzigingen in de tarieven huishoudelijke hulp en eigen bijdragen zichtbaar te worden.

We hebben een inhoudelijke analyse gedaan naar de oorzaken van de (versnelde) groei in kosten. Deze is gedeeld met de gemeenteraad en vertaald naar een aantal te ondernemen acties en op te starten projecten. 'De Kwaliteitsslag om binnen de financiële kaders te komen'. Wij noemen het een Kwaliteitsslag omdat wij vanuit visie de ombuigingen willen maken. En natuurlijk is het zo dat de Kwaliteitsslag een financieel doel heeft, maar geld is niet het leidende principe. Wij hebben drie uitgangspunten vastgesteld waarlangs wij de Kwaliteitsslag willen uitvoeren:

- Normaliseren
- Voorkomen
- Innoveren/Samenwerken

Met deze drie uitgangspunten willen wij de samenleving waarin wij geloven dichterbij brengen. Een samenleving waarin dingen die gewoon bij het leven horen, ook wanneer ze moeilijk of vervelend zijn, niet automatisch tot problemen worden gemaakt waarvoor hulpverlening moet worden georganiseerd. Wij vinden het belangrijker dat mensen hulp krijgen om zelf te werken aan problemen en natuurlijk is er altijd hulp voor mensen als dat echt nodig is.

In de Kwaliteitsslag is een serie van acties en projecten opgenomen die vanuit de drie uitgangspunten tot een ombuiging moeten leiden. Daarnaast wordt in de reguliere werkzaamheden van o.a. onze consultants veel aandacht besteed aan het werken volgens met name het uitgangspunt van het normaliseren.

In maart 2019 hebben wij een bestuursopdracht afgegeven aan de ambtelijke organisatie om in 2019 te zoeken naar een samenwerkingspartner en met deze samenwerkingspartner de toegang tot de jeugdhulp anders te organiseren en vorm te geven. Dicht bij de mensen, zonder drempels waarbij een aantal vormen van hulp kan worden ingezet zonder dat daar al een indicatiestelling voor nodig is. Wij geloven in deze manier van werken die lijkt op die van de huisarts. Ook daar kunnen mensen terecht zonder verwijfsbrief, ze krijgen daar de lichte hulp die nodig is. Zo nodig verwijst de huisarts door naar de specialist en zo mogelijk doet hij verantwoord niets.

Inmiddels hebben we deze partner gevonden, en zijn we volop in voorbereiding voor de nieuwe uitvoering vanaf 1 januari aanstaande. Wij kiezen bewust voor een langlopende subsidierelatie. Dit is een trendbreuk die volgens ons noodzakelijk is om samenwerkingspartners een toekomstperspectief te bieden om zo samen te kunnen innoveren. Deze manier van langdurige samenwerking willen wij binnen het sociaal domein op meer plekken organiseren. Hiermee geven wij invulling aan ons uitgangspunt van innoveren/samenwerken.

Naast deze twee majeure opgaven blijft "de winkel natuurlijk gewoon open". Vrijwel geheel Programma 2 past daarbij binnen de opgave 'Meedoen aan onze samenleving'.

Financiële stand

Vanaf het najaar van 2018 hebben wij u nadrukkelijk meegenomen in de financiële ontwikkelingen in het sociaal domein, die niet rooskleurig waren. Bij ongewijzigd beleid zouden wij afstevnen op een structureel tekort van vele miljoenen per jaar. Wij zijn inmiddels een jaar verder. In dat jaar hebben wij allerlei maatregelen getroffen, die uiteindelijk moeten leiden tot een aanzienlijke reductie van de kosten in het sociaal domein. Maar de financiën op zichzelf zijn hierbij nooit leidend geweest; we hebben de maatregelen ingezet omdat wij geloven in een ander en beter sociaal domein in onze gemeente. Het doet ons deugd dat wij vanuit deze visie toewerken aan een duurzaam betaalbaar sociaal domein, dat in de begroting 2020-2023 steeds beter zichtbaar wordt. De komende jaren verwachten wij nog wel tekorten, maar we hebben een duidelijk en doordacht plan om dit om te buigen. We zien hiervan inmiddels ook al de eerste positieve effecten. Op dit moment zijn die nog niet concreet te vertalen, zodat wij hebben vastgehouden aan het beeld dat we in de afgelopen voorjaarsnota hebben geschetst. De prognose is wel aangevuld met positieve bijstellingen van rijkswege, als opgenomen in de meicirculaire. Daarin heeft het Rijk onder meer extra middelen voor de jeugdzorg beschikbaar gesteld voor 2019, 2020 en 2021. Er blijven aanzienlijke financiële risico's, die wij nader hebben geduid in de risicoparagraaf. Maar het beeld is het afgelopen jaar omgedraaid van grote tekorten die ons overvielen met een negatief perspectief, naar voldoende grip en sturing en een meer positief vooruitzicht. We zijn er trots op dat we dit in relatief kort tijdsbestek hebben gerealiseerd en -hoewel het een enorme uitdaging is- hebben we er vertrouwen in dat we het in de begroting 2020-2023 geschetste beeld ook kunnen en zullen waarmaken.

Stand Sociaal Domein	Stand 1e berap	Stand 2e berap
Begroting	-5.659	-5.659
Vangnet		199
Besparing kwaliteitslag	524	525
Effect meicirculaire		1.091
Prognose tekort 2019	-5.135	-3.844
Onttrekking reserve SD	2.066	2.045
Onttrekking Algemene reserve	3.069	1.799
Stand na reserves	0	0

Programma 3: De werkende gemeente

Stand van zaken

Alle onderdelen van programma 3 zijn terug te vinden onder de opgaven 'Een leven lang leren', 'Een bloeiende economie biedt kansen voor inwoners en bedrijven' en 'Over onze grenzen heen kijken'.

Programma 4: De dienstverlenende gemeente

Waar gaan we naartoe?(doel)

*4.10.1: De dienstverlening van de gemeente scoort een 7,5.

Stand van zaken

Een score van 7.2 is een keurige ruim voldoende. Uit de conclusie bleek wel dat de dienstverlening op onderdelen nog effectiever kan. Dit nemen wij serieus en vraagt om het aanscherpen van onze dienstverleningsvisie.

Hier zijn wij momenteel volop mee bezig. Er wordt per kanaal gekeken naar de mogelijkheden om de dienstverlening naar een hoger plan te tillen. We kijken o.a. naar onze producten en diensten die we off-line en on-line aanbieden. Ook onze dienstverlening zoals het werken op afspraak (pilot in 2020) en (interne) bereikbaarheid en (interne) dienstverleningsnormen worden hierin meegenomen.

Niet eerder dan dat onze dienstverleningsvisie helder is en we een aantal aanpassingen hebben gedaan of zaken hebben bijgesteld, is het handig om een vervolg onderzoek te houden. Pas dan zal moeten blijken of we dan de 7.5 (of misschien hoger) gaan scoren.

*4.10.2: De gemeente ervaart de gemeente als schoon en veilig.

Stand van zaken

We zijn gestart met opstellen van het Integrale Veiligheidsbeleid. Dit wordt ter vaststelling aan de raad aangeboden.

Inmiddels is er met de 8 Achterhoekse gemeenten een projectleider ondermijning aangetrokken. Hij ondersteunt gemeenten in een gemeentegrensoverschrijdende en integrale aanpak van ondermijning. Tevens is het ondermijningsbeeld voor de gemeente opgeleverd, wat zal worden gedeeld met de raad.

*4.10.3: Iedereen ervaart het contact met de medewerkers van de gemeente als prettig.

Stand van zaken

Dit doel is zo nauw verweven met de doelen rondom Van buiten naar binnen werken en Inclusie, dat we dit hier niet toelichten en niet verder als apart doel uitwerken.

Programma 5: Bedrijfsvoering/ overhead

Waar gaan we naartoe?(doel)

*5.10.1: We hebben vastgesteld wat de taken zijn en hoe we ze uitvoeren

■ Stand van zaken

De voortgang is nog niet op het gewenste niveau. De ontwikkeling van Interne Beheersing is complex. Zo ook het vastleggen van de processen en het verbeteren van deze processen. Dit heeft te maken met het introduceren en borgen van een andere manier van werken en de daarbij behorende gedragsverandering. De sturing en de inzet hierop wordt versterkt met een projectmatige aanpak.

*5.10.2: We gaan op de juiste manier met informatie van burgers en organisaties om.

■ Stand van zaken

Het traject voor het vergroten van de bewustzijn op het gebied van privacy en informatieveiligheid wordt in 2019 versterkt met verschillende kennissessies, uitdagende tests en een crisisoefening.

Datalekken (ongeveer 15 tot op heden) die ontstaan, zijn bijna geheel te wijden aan onjuist geadresseerden in digitaal berichtenverkeer. Naast het verhogen van het bewustzijn wordt ook onderzocht of middels het zaakgericht werken en het digitaliseren van werkprocessen, de gevolgen en risico's beperkt kunnen worden. Er zijn 2 meldingen van poging tot persoon specifieke CEO-Fraude geregistreerd.

Vorbereidingen in processen en beleid zijn opgestart om in 2020 de Baseline Informatieveiligheid Overheid (BIO) te hanteren als basiskader. Het beleid voor de BIO, momenteel grotendeels het informatieveiligheidsbeleid, wordt gezamenlijk met het verplichte privacybeleid in één overkoepelend beleidsstuk in Q4 ingediend ter vaststelling aan het college en ter actieve informatie aan de raad. Hierbij wordt samengewerkt met de FG, CISO's en Coördinatoren informatieveiligheid en privacy van de gemeentes Doetinchem, Aalten en Doesburg ten behoeve van eenduidigheid.

Onvoorzien

Op basis van wet- en regelgeving is in de begroting een stelpost onvoorzien opgenomen. Dit is bijna € 99.000 per jaar (€ 2,50 per inwoner). Een bedrag van circa € 100.000 lijkt veel maar op een begroting van circa € 90 miljoen is dit 0,1%. Om van de stelpost onvoorzien gebruik te maken, moet het doel voldoen aan de 3 O's, onvoorzien, onvermijdbaar en onuitstelbaar.

Ten opzichte van de 1e berap is de post onvoorzien ongewijzigd.

Onvoorzien begroting 2019 (x 1.000)	Aanwending	Nog te besteden
Primitieve begroting beginstand		99
- Gendringen beleidsvisie	14	
- Afhandeling SONS (Special Olympics) Achterhoek	10	
Stand 1-09-2019	24	75

Financiële positie

	Afwijkingen 2e berap 2019 (x1.000)	Primitieve begroting	Afwijkingen 1e berap	Toelichting
	Structureel resultaat programmabegroting 2019		-2.161	
Pg	Structurele afwijkingen 2e berap			
1	Pachten en huren		32	De Keurkamer is de komende jaren verhuurd, dit levert extra huurinkomsten op van ca € 32.000.
1	Pilot 1 loket voor woonadvies		40	Zoals in de 1e berap aangegeven, wordt het budget over 2019 niet aangesproken.
1	Omgevingsvergunningen bouw		150	Door de positieve economische positie worden de woningbouwplannen die tijdelijk waren stopgezet, weer opgepakt. Tevens zijn er ook een aantal grotere bouwplannen aangevraagd. De verwachte inkomsten zullen daarom naar verwachting € 120.000,- hoger zijn dan geraamd. Dit komt bovenop de eerder gemelde € 40.000,- bij de 1e berap. In totaal dus een positieve bijstelling van € 160.000,-. De uitgaven stijgen ook met naar verwachting € 13.000,-, omdat meer welstandsadvies nodig is. Per saldo een positief effect van circa € 150.000,-.
1	Taskforce		50	Medio september/oktober wordt gestart met het nader invullen van de taskforce Wonen en Zorg. Door deze latere start, is het budget van € 75.000 niet geheel benodigd.
2	Inclusie		20	Zoals in de 1e berap aangegeven, kan het budget naar beneden worden bijgesteld.
2	Buurtbudgetten/samenlevingsinitiatieven		20	Het budget voor de samenlevingsinitiatieven is € 60.000. Zoals in de 1e berap gemeld, kan dit in principe naar beneden worden bijgesteld, door meer gebruik te maken van bestaande budgetten en vooral te ondersteunen.
3	Almende		130	Verschuiving in de tijd van 2019 naar 2020. Van het budget van 145.000 wordt in 2019 alleen een onderzoek betaald. In 2020 wordt het restant benut. Dit is opgenomen in de begroting 2020.
4	Veiligheidsbeleid		-67	De kosten voor veiligheidsbeleid zijn hoger dan verwacht. Dit wordt veroorzaakt door incidentele kosten voor het keurmerk veilig buitengebied, extra inzet op voorlichting en risico inventarisatie.
BV	Budget van buiten naar binnen		20	In 2019 en de komende jaren verwachten we het budget niet volledig nodig te hebben, afhankelijk van de keuzes die we hierin maken.
BV	Algemene uitkering		-1.331	Betreft de effecten van de september- decembercirculaire 2018 en de meicirculaire 2019 (zonder de decentralisatieuitkeringen en het sociaal domein).
BV	Deelnemingen inkomsten		314	De hogere opbrengsten uit dividend zijn over 2019 iets lager dan in de 1e berap gemeld (was € 336.000). Dit komt door een negatieve bijstelling van Vitens en een iets lagere uitkering van de BNG.
	Kleine posten		-4	Betreft kleine afwijkingen, waaronder voordelen op lucht-oblique en panoramafoto's, kunst en cultuur en NL-Duitse taal. Er zijn kleine nadelen op de kosten sportverkiezing, leerlingenvervoer, onderwijsvergoedingen en de bijdrage aan A&O fonds.
	Totaal structurele afwijkingen		-626	
	Structureel resultaat		-2.787	

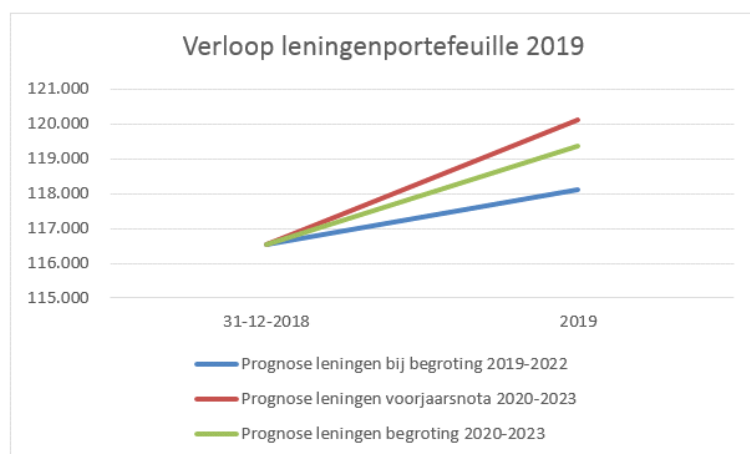
	Incidenteel resultaat programmabegroting 2019	2.220		
Pg	Incidentele afwijkingen 2e berap			
1	Pachten en huren		13	Hoger te verwachten huur uit geliberaliseerde pacht van verspreid liggende percelen. Per jaar wordt beoordeeld of deze gronden worden ingezet voor ontwikkelingen of dat ze weer geliberaliseerd verpacht worden.
1	Gemeenschappelijke Regeling ODA		-85	Het algemeen bestuur van de ODA heeft op 24-6-2019 ingestemd met de begrotingswijziging (verhoging kosten). Voor 2019 houdt dit in dat de kosten voor Oude IJsselstreek circa € 110.000 hoger zullen worden. De provincie heeft onlangs subsidie toegekend van € 24.000,- voor het uitvoeren van 60 controles bij bedrijven op energiebesparende maatregelen. Hierdoor kunnen incidenteel voor 2019 de extra kosten worden verlaagd. Per saldo een nadeel van afgerond € 85.000,-
1	Verkeersmaatregelen		-32	In het kader van het project N18 is de verkeersregelinstallatie (VRI) op de kruising N18 – Zelhemsseweg vervangen. Vanwege de aansluitende Zelhemsseweg dient de gemeente voor 25% bij te dragen aan het beheer en onderhoud van de VRI. In 2018 is met Rijkswaterstaat overeengekomen dat de onderhouds- en exploitatiekosten in één keer voor een periode van 15 jaar worden afgekocht voor een bedrag van circa € 32.000 incl. BTW. Rijkswaterstaat heeft dit bedrag recent in rekening gebracht. Dit leidt in 2019 tot een eenmalige (noodzakelijke) overschrijding van het budget voor Verkeersmaatregelen/Onderhoud.
1	Reguleren openbare ruimte		30	We hebben dit jaar extra inkomsten als gevolg van een afrekening met andere gemeenten voor regionale overleg kabels en leidingen. Daarnaast is een bedrag binnengekomen voor degeneratiekosten.
1	Begraafplaatsen		0	Betreft een budgettair neutrale afwijking. Voor verlenging van het grafrecht had men voor het eerst de keuze om te verlengen met 3, 5, 7 of 10 jaar. Voorgaande jaren kon men alleen met 10 jaar (hoog bedrag) verlengen of niet (afstand doen). Veel mensen hebben er voor gekozen om met minder jaren te verlengen (5 jaar), waardoor de inkomsten € 75.000 hoger uitvallen dan begroot. Het voordeel van €75.000 wordt aan de bestemmingsreserve toegevoegd.
3	Circulaire economie		25	Bij de 1e Berap is het volgende gemeld: Op basis van de inschatting van de kosten in 2019 voor trainingen Circulaire Economie, voorlichting (o.a. scholen), methode circulair aanbesteden (softwarepakket Rendemint) en deelname Circulair Varsseveld, verwachten we 50.000 euro nodig te hebben. Hiermee besparen we incidenteel 25.000 euro. We oriënteren ons momenteel met partners als Wonion op hoe we onze deelname als gemeente aan Circulair Varsseveld verder moeten vormgeven. Hierbij is nog niet duidelijk wat de gevraagde inzet aan middelen (personeel en geld) zal zijn.
3	Arbeidsmarktinitiatieven		60	Binnen dit budget wordt uitvoering gegeven aan Arbeidsmarktinitiatieven, Innovatie en Recreatie & Toerisme. Zoals in de 1e berap vermeld is er in 2019 incidenteel sprake van een vrijval van € 60.000
3	Internationaal netwerk bureau		23	Het gesubsidieerde INTERREG project Internationaal Netwerkburo eindigde op 31 december 2018. In het eerste kwartaal van 2019 is de laatste tranche van de afrekening van de INTERREG subsidie ontvangen. Dit bedrag kon dus pas na de sluiting van de boeken 2018 binnen komen. Het Netwerkburo eindigt daarmee met een positief saldo van (€ 22.788). Dit komt omdat er meer personele uren zijn gemaakt dan was voorzien, en deze zijn gehonoreerd. De subsidie is echter nog niet definitief afgerond, de inhoudelijke beoordeling van de in het kader van de subsidievoorwaarden te behalen doelen liggen nog ter beoordeling bij Euregio Rijn Waal voor.
4	Gemeenschappelijke Regeling Vnog		-200	Zoals in de 1e berap aangekondigd, verwachten we over 2019 een tekort van ruim € 200.000. De VNOG werkt verschillende scenario's uit. Regionaal zijn we in overleg met de verschillende GR-en om ook voor de komende jaren de begroting beheersbaar te houden.
4	OZB		170	De opbrengsten uit OZB bij zowel woningen als niet-woningen is hoger dan begroot.

4	Afvalverwerking		-25	We verwachten voor 2019 vooralsnog een incidenteel tekort van €25.000. Dit is het gevolg van extra verwerkingskosten door een toename in door vervuiling afgekeurde partijen ingezameld PMD. Daarnaast zijn binnen het budget aan aantal onzekerheden aan zowel de uitgaven- als inkomstenkant, waaronder: - Hogere papierinkomsten en lagere textielinkomsten als gevolg van fluctuaties in de marktprijs; - Lagere vergoeding vanuit Nedvang en een stijging van de verwerkingskosten van PMD; Het is nu nog niet duidelijk waar we uiteindelijk gaan uitkomen.
BV	Kapitaallasten		250	Incidenteel voordeel uit kapitaallasten (o.a. lagere rente).
BV	Overige baten en lasten		140	We verwachten per saldo een voordeel van € 140.000 in verband met afrekeningen van de belastingdienst.
BV	Bijdrage zand- en grindwinning		94	In verband met een afrekening over voorgaande jaren krijgen we aanvullend een nabetaling.
	Kleine posten		3	Betreft kleine voordelen op onder andere communicatie, project doorgaande leerlijn Silvolde, teruggave energielasten, bestuurlijke samenwerking, evenementenvergunningen, reisdocumenten en basismobiliteit. En kleine nadelen op oa landschapsbeleid, BGT, automatisering, onderhoud openbare werken en gladheidsbestrijding
	Totaal incidentele afwijkingen		466	
	Incidenteel resultaat		2.686	
	Totaal resultaat voor 2019		-101	

Leningenportefeuille

De leningenportefeuille zal in 2019 oplopen naar circa € 120 mln. In eerste instantie leek het verloop van de leningenportefeuille fors toe te nemen door de effecten van het sociaal domein en grondexploitatie. Door het positieve resultaat in de meicirculaire voor het sociaal domein, is deze verhoging niet meer aan de orde. Het verloop van de leningenportefeuille voor de komende jaren wordt in de programmabegroting 2020-2023 gepresenteerd.

	31-12-2018	2019
Prognose leningen bij begroting 2019-2022	116.528	118.124
Prognose leningen voorjaarsnota 2020-2023	116.528	120.124
Prognose leningen begroting 2020-2023	116.528	119.374

Stand algemene reserve

Stand algemene reserve begroting 2019-2022	20.343
Onttrekking conform begroting 2019-2022 (sportvelden)	-100
Toevoeging conform begroting 2019-2002	990
Toevoeging conform jaarstukken 2018	2.252
Verwacht exploitatieresultaat 2e berap	-101
Onttrekking sociaal domein (obv 2e berap)	-1.800
Verwachte stand 1-9-2019	21.584

Door met name de toevoeging met de jaarrekening 2018 en de lagere onttrekking voor het sociaal domein, is de huidige prognose hoger dan in de programmabegroting 2019 gemeld (verwachte stand € 18.2 mln.). Uiteraard is een en ander afhankelijk van het daadwerkelijke resultaat, dat met de jaarstukken 2019 definitief wordt vastgesteld.

Risico's en verwachtingen

De belangrijkste risico's en verwachtingen zijn:

- **Gemeenschappelijke regelingen**

De meeste gemeenschappelijke regelingen geven financiële tekorten aan. De gevraagde bijdrage aan de deelnemende gemeenten wordt daardoor steeds hoger. De huidige lijn van het college is om, mede op basis van een motie vanuit de raad, verhogingen niet zonder meer te accepteren. Over 2019 zijn de tot dusver bekende overschrijdingen meegenomen.

- **Sociaal Domein**

Voor de komende periode hebben we te maken met de volgende risico's:

- GR Laborijn
- Voorgenomen uittreding GR Laborijn
- Open einde-regelingen (Pw, Wmo, Jw)
 - Pw: macro-economische ontwikkelingen hebben invloed op de verdeling van Rijksbudgetten en de uitgaven van gemeenten
 - Wmo: abonnementstarief, vergrijzing, overdracht beschermd wonen van Centrumgemeente naar Oude IJsselstreek, ontwikkelingen wet verplichte GGZ, ontwikkelingen vanuit de provincie t.a.v. de regiotaxi
 - Jw: derdenverwijzingen, nieuwe toegang.

Daarnaast zijn er nog risico's vanuit de Kwaliteitsslag, waaronder de voortgang van het project inkoop en bekostiging, het project Meedoen Werkt, het Schoolmaatschappelijk werk in relatie tot de nieuwe toegang en de POH in relatie tot de nieuwe toegang.

- **Grondexploitatie**

De verwachting is dat we de dit jaar en de komende jaren incidenteel voordeel op het rekeningresultaat krijgen. Daartegenover staan nieuwe ontwikkelingen, bijvoorbeeld rondom Hofskamp Oost III. Zoals gebruikelijk wordt in de jaarstukken de definitieve doorrekening gemaakt.

- **Groenonderhoud**

Zoals ook in de 1e berap gemeld, stijgen de kosten voor ongediertebestrijding (zoals de eikenprocessierups en mediterrane draaigatje).

- **Onderhoud accommodaties**

De kosten voor onderhoud stijgen. Afhankelijk van het laatste kwartaal leidt dit mogelijk tot een overschrijding.

- **Aan- en verkoop onroerende goederen**

De toenemende grondverkoop en te verwachten grondtransacties leiden mogelijk tot een voordeel over 2019. Een en ander is afhankelijk van de ontwikkelingen in het laatste kwartaal. De definitieve opbrengst zal in de jaarrekening worden meegenomen.

- **Omgevingsvisie**

Door het zorgvuldige samenwerkingsproces rondom het opstellen van de Toekomstvisie is de huidige verwachting dat deze in Q1 van 2020 vastgesteld kan worden. Hierdoor worden o.m. de verwerking ervan tot een website en de ermee verweven processen doorgeschoven naar 2020. De hiermee gemoeide onderschrijding kan tot circa €50.000,- bedragen, afhankelijk van de ontwikkelingen in het laatste kwartaal. In de jaarrekening wordt dit definitief berekend en verwerkt.

- **Onvoorzien**

Op de post onvoorzien blijft op dit moment nog €75.000 over. Afhankelijk van het laatste kwartaal, wordt dit bedrag over 2019 mogelijk niet meer benut. In de jaarstukken wordt het definitieve saldo meegenomen.

Investerings

In 2019 is voor circa € 7 mln. aan investeringen geraamd (exclusief riolering). Hiervan is inmiddels 26% uitgegeven. Van de € 4,6 mln. voor riolering is inmiddels 20% uitgegeven.

Reden van de onderschrijding ligt vooral in de vertraging op bouwplannen (veel projecten sluiten aan op gereed gemaakte bouwplannen), vertraging in verwerving en vertraging in procedures (zoals bij het MMP).

Begrotingswijziging

Tkv	Begrotingswijziging	Uitgaven	Inkomsten
0.3	Pachten en huren		45
3.1	Pilot 1 loket voor woonadvies	-40	
8.3	Omgevingsvergunningen bouw		150
8.3	Taskforce	-50	
6.1	Inclusie	-20	
6.1	Buurtbudgetten/samenlevingsinitiatieven	-20	
4.2	Almende	-130	
1.2	Veiligheidsbeleid	67	
0.8	Budget van buiten naar binnen	-20	
0.7	Algemene uitkering		-1.331
0.5	Deelnemingen inkomsten		314
7.4	Gemeenschappelijke Regeling ODA	85	
2.1	Verkeersmaatregelen	32	
2.1	Reguleren openbare ruimte		30
7.5	Begraafplaatsen		75
0.10	Mutaties reserves	75	
3.1	Circulaire economie	-25	
3.4	Arbeidsmarktinitiatieven	-60	
3.1	Internationaal netwerkbureau		23
1.1	Gemeenschappelijke Regeling Vnog	200	
0.61	OZB woningen		65
0.62	OZB niet woningen		105
7.3	Afvalverwerking	25	
0.8	Kapitaallasten	-250	
0.8	Overige baten en lasten		140
3.2	Bijdrage zand- en grindwinning		94
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden		-68
0.8	Overige baten en lasten	-77	
5.6	Bibliotheek	-25	
5.4	Oudheidkunde	-8	
5.3	Kunst en cultuur, muziekonderwijs en Dru IP	187	
6.1	Maatschappelijke stichtingen	-10	
0.1	Gemeenteraad	-136	
	Saldo begrotingswijzigingen	-199	-358